

FOCUS · Evolució salarial i subocupació al mercat laboral espanyol

Un dels principals elements que determina l'evolució salarial al llarg del cicle econòmic és el grau de saturació del mercat laboral, el qual sol ser mesurat mitjançant la taxa d'atur: un nombre elevat de persones aturades indica que hi ha marge per augmentar la producció i per contractar més treballadors sense que es generin pressions salarials. A mesura que una economia s'endinsa en la fase madura del cicle i la taxa d'atur es redueix, les pressions salarials tendeixen a augmentar, ja que les empreses ho tenen més difícil per atreure nous treballadors.¹

Com es pot observar al primer gràfic, la taxa d'atur a Espanya ha reculat de forma notable des del punt màxim assolit el 2013 (acumula un descens de 9,5 p. p.) i es troba 6,8 p. p. per damunt del nivell precisi. En aquest sentit, malgrat que encara se situa en cotes relativament elevades, si es manté aquest ritme de descens, aviat podria assolir registres en què històricament el creixement dels salaris ha augmentat.

No obstant això, en l'etapa de recuperació actual, la taxa d'atur no és el millor indicador per mesurar el grau de saturació del mercat laboral, ja que s'ha produït un augment notable del nombre de treballadors amb un contracte a temps parcial que desitjarien treballar més hores. Això fa que el grau de saturació sigui inferior al suggerit per la taxa d'atur. Per capturar millor el grau de saturació del mercat laboral, utilitzem la taxa de subocupació, que inclou tant el nombre d'aturats com l'ocupació parcial involuntària.

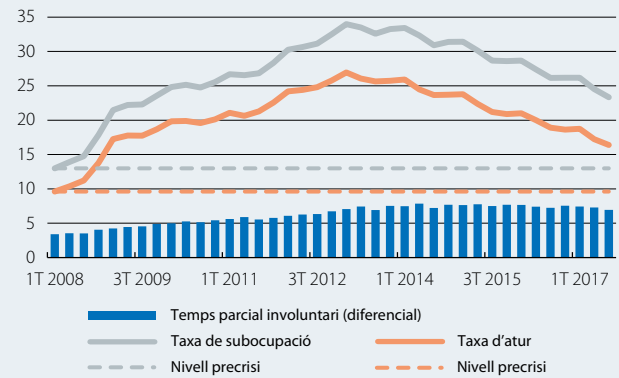
Així, malgrat que la taxa de subocupació també s'ha reduït de forma notable en els últims anys, encara es troba 10,3 p. p. per damunt dels nivells precisi. De fet, el percentatge de població activa que es troba en situació d'ocupació parcial involuntària (el 7% en el 3T 2017, que representa el 58% dels ocupats a temps parcial) amb prou feines s'ha reduït des que es va iniciar la recuperació el 2013. L'anàlisi de la relació entre la taxa de subocupació i el creixement dels salaris (la corba de Phillips modificada) suggereix que, atès l'elevat nivell de subocupació, cal esperar que els increments salarials per al conjunt de l'economia continuïn sent relativament continguts.

Però hi ha diferències rellevants entre sectors? El tercer gràfic mostra que la situació canvia molt en funció del sector. Així, a l'hoteleria, les activitats recreatives i les administratives o a la construcció, tant la taxa d'atur com la de subocupació continuen sent relativament elevades.² A més a més, hi ha alguns sectors que tenen una taxa d'atur relativament baixa, però, en canvi, presenten una ocupació parcial involuntària elevada (educació, sanitat i altres serveis). En canvi, al costat oposat, trobem diversos sectors amb nivells baixos d'atur i de subocupació. Per tant, malgrat que, en conjunt, s'espera que el creixement dels salaris es mantingui relativament contingut, també és probable que hi hagi diferències notables entre sectors.

1. La relació negativa entre la taxa d'atur i el creixement dels salaris és coneguda com corba de Phillips.

Taxa d'atur i taxa de subocupació *

(% de la població activa)

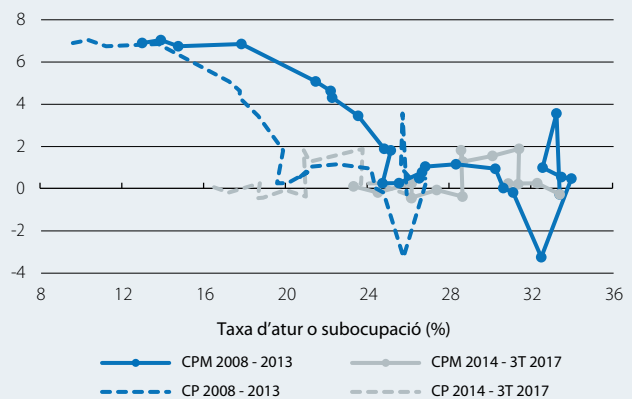

Nota: * La subocupació inclou els aturats i els treballadors a temps parcial que desitgen treballar més hores (ocupació parcial involuntària).

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE (EPA).

Corba de Phillips modificada *

Remuneració per treballador (variació interanual, %)

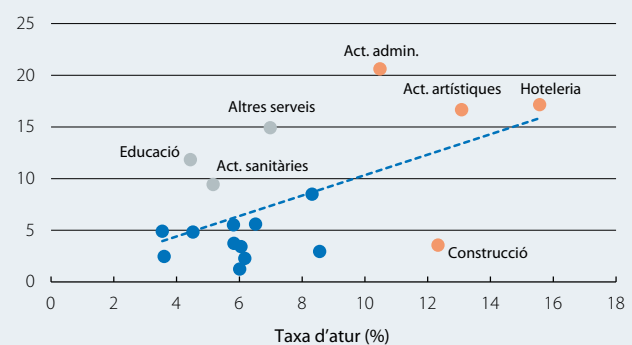

Nota: * CPM denota la corba de Phillips modificada, que utilitza la taxa de subocupació com a mesura de saturació del mercat laboral. CP denota la corba de Phillips que utilitza la taxa d'atur com a mesura de saturació del mercat laboral.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE.

Taxa d'atur i ocupació parcial involuntària per sectors d'activitat

Ocupació parcial involuntària* (% de la població activa)

Nota: * L'ocupació parcial involuntària fa referència als treballadors a temps parcial que desitgen treballar més hores. Cada punt al gràfic representa un sector d'activitat. Dades del 3T 2017.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE (EPA).

2. L'atur a nivell sectorial té en compte el sector d'activitat de l'última feina de l'ocupat si ha treballat en l'últim any. S'exclouen, per tant, els aturats de llarga durada, que representen gairebé el 50% del total.